

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، گروه علوم ارتباطات اجتماعی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: تحقیق در علوم ارتباطات اجتماعی

عنوان:

بررسی تطبیقی پوشش خبری جنگ داخلی سوریه در تابستان ۱۳۹۱ در وب سایت های
خبری داخلی (فارس، خبرآنلاین) و خارجی (صدای آمریکا و بی بی سی)

استاد راهنما:

دکتر نسیم مجیدی

استاد مشاور:

دکتر محمد دادگران

پژوهشگر:

آزاده گلابگیران قمی

زمستان ۱۳۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، گروه علوم ارتباطات اجتماعی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: تحقیق در علوم ارتباطات اجتماعی

عنوان:

بررسی تطبیقی پوشش خبری جنگ داخلی سوریه در تابستان ۱۳۹۱ در وب سایت های
خبری داخلی (فارس، خبرآنلاین) و خارجی (صدای آمریکا و بی بی سی)

استاد راهنما:

دکتر نسیم مجیدی

استاد مشاور:

دکتر محمد دادگران

پژوهشگر:

آزاده گلابگیران قمی

زمستان ۱۳۹۱

تقديم به:

فرزندم سبحان

زيبا ترين انگيزه زندگيم

تشکر می کنم از استاد ارجمندم سرکار خانم دکتر نسیم مجیدی برای راهنمایی های صمیمانه و کمک های بی دریغش.

و قدردانی می کنم از سرکار خانم خدیجه جوانی به پاس همه ی محبت ها و حمایت های مادرانه اش.

تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب آزاده گلابگیران قمی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۶۴۹۷۶۱۰۰ در رشته علوم ارتباطات اجتماعی که در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۱ از پایان نامه خود تحت عنوان: بررسی تطبیقی پوشش خبری جنگ داخلی سوریه در تابستان ۱۳۹۱ در وب سایت های خبری فارس و خبرآنلاین و خارجی صدای آمریکا و بی بی سی فارسی

با کسب نمره ۱۸ و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم :

۱- این پایان نامه / رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و.....) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوط ذکر و درج کرده ام .

۲- این پایان نامه / رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است .

۳- چنانچه بعد از فراغت تحصیل قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم .

۴- چنانچه در هر مقطعی زمانی برخلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را می پذیریم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت .

نام و نام خانوادگی : آزاده گلابگیران قمی

تاریخ و امضاء :

بسمه تعالی

در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۱

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم آزاده گلابگیران قمی از پایان نامه خود

دفاع نموده و با نمره ۱۸ بحروف هجده و با درجه مورد تصویب

قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی
دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکز کد واحد:	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۵۱۶۹۱۱۰۰۲
عنوان پایان نامه: بررسی تطبیقی پوشش خبری جنگ داخلی سوریه در تابستان ۱۳۹۱ در وب سایت های خبری فارس و خبرآنلاین و خارجی صدای آمریکا و بی بی سی فارسی	
نام و نام خانوادگی دانشجو: آزاده گلابگیران قمی شماره دانشجویی: ۸۸۰۶۴۹۷۶۱۰۰ رشته تحصیلی: علوم ارتباطات اجتماعی گرایش تحقیق در علوم ارتباطات	تاریخ شروع پایا نامه: تاریخ اتمام پایا نامه:
استاد / استادان راهنما: دکتر نسیم مجیدی قهرودی استاد/استادان مشاور: دکتر محمد دادگران	
آدرس و شماره تلفن: میدان هفت تیر، ابتدای خیابان مفتوح شمالی، شماره ۳۱۹، واحد ۵، ۸۸۳۴۸۸۲۴	
<p>چکیده پایان نامه) شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده:</p> <p>هدف از این پژوهش بررسی تطبیقی انعکاس اخبار داخلی سوریه در تابستان ۱۳۹۱ در دو وب سایت داخلی فارس و خبرآنلاین و ۲ سایت خارجی بی بی سی فارسی و صدای آمریکا است. این پژوهش دارای ۹ فرضیه و ۱۳ سوال است. جامعه آماری در این پژوهش مطالب درج شده در وب سایت های خبری فارس، خبرآنلاین، صدای آمریکا و بی بی سی فارسی پیرامون جنگ داخلی سوریه در تابستان ۱۳۹۱ می باشد و روش نمونه گیری در آن هدفمند و سیستماتیک در نظر گرفته شده؛ بدین صورت که در هر هفته دو روز را به طور هدفمند انتخاب کرده و خبرها را استخراج نمودیم. سوال اصلی این پژوهش که آیا تفاوت معناداری بین پوشش خبری رسانه های داخلی و خارجی پیرامون جنگ داخلی سوریه در تابستان ۱۳۹۱ وجود دارد نتیجه مثبت داشت و با اثبات فرضیه ها و بررسی و تحلیل جداول و سوال ها این تفاوت معنادار در بین رسانه های داخلی و خارجی مورد تایید قرار گرفت. فرضیه های پژوهش که همگی تایید شدند بدین شرح است: الف) به نظر می رسد در سبک انتشار مطالب بین سایت های خبری داخلی و خارجی تفاوت معناداری وجود دارد. ب) به نظر می رسد منابع خبری سایت های مذکور متفاوت و مستقل از هم هستند. پ) به نظر می رسد نوع مطلب در سایت های داخلی و خارجی از تفاوت معناداری برخوردار است. ت) به نظر می رسد بین کشورهای تاثیر گذار در اوضاع سوریه در سایت های</p>	

داخلی و خارجی رابطه‌ی معناداری وجود دارد. ث) به نظر می‌رسد بین معرفی هویت معترضین در رسانه‌های داخلی و خارجی تفاوت عمده‌ای مشاهده می‌شود. ج) به نظر می‌رسد در جهت‌گیری مطالب نسبت به اوضاع سوریه و همسویی با بشار اسد، بین سایت‌های ایرانی و خارجی مذکور تفاوت چشم‌گیری وجود دارد. ح) به نظر می‌رسد سایت‌های بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در پوشش این رویداد کاملاً پشتیبان سیاست خارجی رسمی دولت‌های خود بوده‌اند. خ) به نظر می‌رسد سایت‌های داخلی در پوشش خبری این رویداد کاملاً دنباله‌رو و پشتیبان سیاست خارجی رسمی دولت ایران بوده‌اند. د) به نظر می‌رسد ارزش‌های خبری در میان سایت‌های داخلی و خارجی از رابطه معنی‌داری برخوردار است.

مناسب است

مناسب نیست

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش‌نامه دانشگاه :

تاریخ و امضاء:

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات طرح
۲	۱-۱ بیان مساله.....
۴	۲-۱ اهمیت موضوع تحقیق وانگیزه نگارش آن.....
۶	۳-۱ اهداف تحقیق.....
	۴-۱ سوالات و فرضیه های تحقیق
۷	۱-۴-۱ فرضیه ها.....
۸	۲-۴-۱ سوال ها.....
	فصل دوم: مطالعات نظری
	۱-۲ بخش اول: کشور سوریه
۱۱	۱-۱-۲ موقعیت جغرافیایی.....
۱۲	۲-۱-۲ زبان.....
۱۲	۳-۱-۲ جمعیت و مذهب.....
۱۳	۴-۱-۲ تمدن و تاریخچه.....

۱۷ ۲-۱-۵ فصل جدید (آغاز حکومت اسد).....

۱۹ ۲-۱-۶ روابط ایران و سوریه.....

۲-۲ بخش دوم: جنگ و رسانه و افکار عمومی

۲۲ ۲-۲-۱ مفهوم جنگ.....

۲۷ ۲-۲-۲ جنگ داخلی.....

۲۸ ۲-۲-۳ افکار عمومی.....

۴۲ ۲-۲-۴ جنگ و افکار عمومی.....

۴۷ ۲-۲-۵ رسانه ها و افکار عمومی (مدل های افکار عمومی).....

۳-۲ بخش سوم: مفاهیم و نظریه های ارتباطات

۵۶ ۲-۳-۱ خبر.....

۶۱ ۲-۳-۲ مصاحبه.....

۶۲ ۲-۳-۳ تفسیر و تحلیل.....

۶۶ ۲-۳-۴ مقالات خبری.....

۶۸ ۲-۳-۵ انواع تیتر در ارائه مطلب.....

۷۲ ۲-۳-۶ دروازه بانی خبر.....

۸۱ ۲-۳-۷ پروپاگاندا.....

۸۷ ۲-۳-۸ تکنیک های خبری.....

۱۰۰ ۲-۳-۹ جامعه اطلاعاتی.....

۱۱۱ ۲-۳-۱۰ برجسته سازی.....

۱۱۸ نظریه شکاف و آگاهی ۱۱-۳-۲

۴-۲ بخش چهارم: خبرگزاری

۱۲۲ خبرگزاری چیست؟ ۱-۴-۲

۱۳۳ سایت خبری فارس ۲-۴-۲

۱۳۵ سایت خبری خبرآنلاین ۳-۴-۲

۱۳۷ سایت خبری بی بی سی فارسی ۴-۴-۲

۱۳۸ سایت خبری صدای آمریکا ۵-۴-۲

۱۳۹ بخش پنجم: پیشینه تحقیق

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۱۴۲ مقدمه ۱-۳

۱۴۳ روش تحقیق ۲-۳

۱۴۳ تعریف تحلیل محتوا ۳-۳

۱۴۴ اهمیت تحلیل محتوا در رسانه ها ۴-۳

۱۴۵ واحد تحلیل محتوا ۵-۳

۱۴۵ جامعه آماری ۶-۳

۱۴۶	۷-۳ نحوه جمع آوری داده ها
۱۴۶	۸-۳ برآورد حجم نمونه و روش نمونه گیری
۱۴۷	۹-۳ مقوله ها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق..... ۱۵۳

فصل پنجم : خلاصه تحقیق و پیشنهاد ها

۱۹۷	۱-۵ نتایج
۲۰۵	۲-۵ نتایج تحلیل
۲۰۶	۳-۵ پیشنهاد برای محققین بعدی
۲۰۶	۴-۵ پیشنهادات حاصل از تحقیق
۲۰۸	۵-۵ محدودیت ها و مشکلات تحقیق

ضمائم..... ۲۰۹

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۵۴	۱-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس نام وب سایت خبری.....
۱۵۵	۲-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس تاریخ اخبار
۱۵۶	۳-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس سبک مطلب
۱۵۸	۴-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس حجم مطلب
۱۵۹	۵-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس جهت گیری مطلب نسبت به وقایع سوریه ...
۱۶۰	۶-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس منبع مطلب
	۷-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس هماهنگی و همسوی سایت با سیاست دولت
۱۶۲	متبوع خود
۱۶۴	۸-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس هویت معترضین
۱۶۶	۹-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس شخصیت گوینده مطلب
۱۶۸	۱۰-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس نوع مطلب
۱۶۹	۱۱-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس ارزش های خبری
۱۷۱	۱۲-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس اینکه آیا مطلب عکس دارد؟
	۱۳-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس اینکه عکس پیرامون چه شخص یا
۱۷۲	موقعیتی است؟.....
	۱۴-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس میزان تاثیر گذاری کشورها بر اوضاع
۱۷۴	سوریه.....
۱۷۶	۱۵-۴ تحلیل داده ها بر اساس سوال شماره ۱ تحقیق.....
۱۷۸	۱۶-۴ تحلیل داده ها بر اساس سوال شماره ۲ و ۳ تحقیق.....

- ۱۸۰تحقیق ۴ شماره سوال اساس ها بر تحلیل داده۱۷-۴
- ۱۸۲تحقیق ۵ و ۶ تحقیق۱۸-۴
- ۱۸۴تحقیق ۷ شماره سوال اساس ها بر تحلیل داده۱۹-۴
- ۱۸۶تحقیق ۸ شماره سوال اساس ها بر تحلیل داده۲۰-۴
- ۱۸۸تحقیق ۹ شماره سوال اساس ها بر تحلیل داده۲۱-۴
- ۱۹۰تحقیق ۱۰ شماره سوال اساس ها بر تحلیل داده۲۲-۴
- ۱۹۱تحقیق ۱۱ شماره سوال اساس ها بر تحلیل داده۲۳-۴
- ۱۹۲تحقیق ۱۲ شماره سوال اساس ها بر تحلیل داده۲۴-۴
- ۱۹۴تحقیق ۱۳ شماره سوال اساس ها بر تحلیل داده۲۵-۴

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۵۴	۱-۱-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس نام وب سایت خبری.....
۱۵۵	۱-۲-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس تاریخ اخبار.....
۱۵۷	۱-۳-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس سبک مطلب.....
۱۵۸	۱-۴-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس حجم مطلب.....
۱۵۹	۱-۵-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس جهت گیری مطلب نسبت به وقایع سوریه.....
۱۶۱	۱-۶-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس منبع مطلب.....
	۱-۷-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس هماهنگی و همسوی سایت با سیاست دولت
۱۶۳	متبوع خود.....
۱۶۵	۱-۸-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس هویت معترضین.....
۱۶۷	۱-۹-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس شخصیت گوینده مطلب.....
۱۶۸	۱-۱۰-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس نوع مطلب.....
۱۷۰	۱-۱۱-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس ارزش های خبری.....
۱۷۱	۱-۱۲-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس اینکه آیا مطلب عکس دارد؟.....
	۱-۱۳-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس اینکه عکس پیرامون چه شخص یا
۱۷۳	موقعیتی است؟.....
	۱-۱۴-۴ توزیع فراوانی داده ها بر اساس میزان تاثیر گذاری کشورها بر اوضاع
۱۷۵	سوریه.....

فصل اول

کلیات طرح

۱-۱ بیان مساله تحقیق:

در دنیای امروز رسانه ها واسطه و ابزار کسب اطلاعات در باره جهان پیرامون هستند. همه ی ما به طور طبیعی در طول زندگی رویدادها ی عمدتا تکراری و شخصی روزمره را به شکل مستقیم و بدون واسطه درک می کنیم. در این میان رویدادهای مهم زیادی نیز هستند که در دایره ی زندگی روزمره و دریافت مستقیم ما قرار نمی گیرند ولی از طریق رسانه ها به اطلاع ما می رسند و تاثیرات عمیقی بر زندگی ما داشته اند. در این میان رسانه ها که وظیفه ی مهم اطلاع رسانی را بر عهده گرفته اند و به گفته مک لوهان حواس انسانی را امتداد بخشیده اند توانسته اند به عنوان واسطه انتقال اطلاعات قدرت بزرگی را به دست آوردند.

امروز رسانه ها هستند که تصمیم می گیرند که چه اطلاعاتی، با چه قدرتی، و با چه سبک و ترتیبی به مخاطبان ارائه شود. هر چند رسانه ها در این زمینه قدرت مطلق ندارند و به شکل

اجتناب ناپذیر تابع ضرورت های سیاسی، اقتصادی، حرفه ای هستند اما ضمن تعامل با مراکز قدرت و ثروت و رعایت و یا گاهی عدم رعایت موازین حرفه ای می توانند نفوذ قابل توجهی داشته باشند.

در واقع در هر جامعه ای رسانه ها در صورتی که با اقتضائات سیاسی و اقتصادی طبقه مسلط هماهنگ شده و با تعریف و رعایت اصول حرفه ای بتوانند در بلند مدت اعتبار کسب کنند، به قدرت و نفوذ بالایی دست یافته و به اصطلاح به رسانه “نخبه” و “جریان اصلی” تبدیل خواهند شد.

امروزه رسانه های جریان اصلی چنان بر فضای خبری و اطلاع رسانی جامعه مسلط شده و سایه افکنده اند که صداهای آهسته و پراکنده ی مخالفان اغلب در میان هیاهوی آنها گم می شود. در واقع رسانه های مسلط با پشتیبانی از همدیگر و تکرار، تاکید و تقویت اخبار مطالب یکدیگر به تعبیر حمید مولانا “بزرگراه های” عظیمی از اخبار و اطلاعات ایجاد کرده اند که “جاده های فرعی” رسانه های منتقد یا ضعیف در مقابل آنها قدرت عرض اندام ندارند.

یکی از آخرین نمونه های ایفای نقش رسانه های نخبه در انعکاس رویدادها، پوشش خبری ناآرامی های اخیر در خاور میانه موسوم به بهار عربی خصوصا شورش ها و ناآرامی های کشور سوریه و اخیرا جنگ داخلی سوریه در تابستان ۱۳۹۱ است .

پیرو تحولات وسیع و عظیم در خاور میانه و خیزش ها و اعتراضات در جنوب غربی آسیا و شمال آفریقا و تغییر حکومت در کشورهایی نظیر تونس، مصر، لیبی و یمن، حرکت های مردمی به شکل تظاهرات های بزرگی در کشورهایی همچون الجزایر، عراق، اردن، کویت، مراکش و سودان گسترش پیدا کرد تا جایی که این قیام های مدنی در بحرین و سوریه نیز فوران کرد و امروز در کشور سوریه شاهد جنگی داخلی میان نیروهای حکومتی و نیروهای معترض هستیم و این نکته و نتایج آن به شدت مورد توجه رسانه های مختلف قرار گرفته است.